

พระราชบัญญัติ การเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ การเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความเสียหายทั่วไป” หมายความว่า ความสูญเสีย หรือความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นผลโดยตรงจากการเสียดุลทรัพย์สิน หรือค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งจงใจกระทำขึ้นตามสมควรเพื่อปกป้องรักษาเรือและทรัพย์สินที่เผชิญภัยอันตรายร่วมกัน

“เรือ” หมายความว่า เรือที่มีลักษณะสำหรับใช้ในทะเล

“เจ้าของเรือ” หมายความว่า ผู้มีกรรมสิทธิ์ในเรือ เว้นแต่กรณีที่มีการเช่าหรือเช่าซื้อเรือให้หมายถึงเฉพาะผู้เช่าหรือผู้เช่าซื้อซึ่งควบคุมและครอบครองเรือโดยผลแห่งสัญญานั้น

“ผู้ประเมิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในด้านการประเมินความเสียหายทั่วไปซึ่งเจ้าของเรือ ได้รับความเสียหายทั่วไป หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่นใด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งให้ดำเนินการประเมินความเสียหายทั่วไปและกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป” หมายความว่า เจ้าของเรือและเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเรือหรือทรัพย์สินของตนรอดพ้นจากภัยอันตราย และสามารถเดินทางไปถึงท่าปลายทางหรือถึงท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖

มาตรา ๔ หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีการตกลงกันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปเป็นอย่างอื่น บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปที่มูลกรณีเกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การใช้สิทธิเรียกร้องในการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป

มาตรา ๖ ในกรณีที่เรือหรือทรัพย์สินรอดพ้นจากอันตราย และสามารถเดินทางไปถึงท่าปลายทางหรือถึงท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง เจ้าของเรือและเจ้าของทรัพย์สินที่รอดพ้นจากอันตรายดังกล่าว จะต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปกับผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินที่รอดพ้นจากอันตรายเป็นสัมภาระหรือของใช้ส่วนตัวของผู้โดยสารหรือคนประจำเรือ หรือไปรษณีย์ภัณฑ์

(๒) ความเสียหายเกี่ยวกับมลภาวะ ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่ตามหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพาณิชย์นาวีระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปให้นำมาเฉลี่ยได้

มาตรา ๗ สิทธิเรียกร้องในการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจะยังคงมีอยู่แม้ว่าอันตรายจะเกิดขึ้นจากความผิดของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่เผชิญอันตรายร่วมกันความในวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายทั่วไปหรือยกความเสียหายทั่วไปนั้นเป็นข้อต่อสู้

มาตรา ๘ เจ้าของเรืออาจเรียกให้มีการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปภายในเวลาอันควรนับแต่วันที่การเดินทางสิ้นสุดลง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามหมวด ๒

ถ้าเจ้าของเรือมิได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปบอกกล่าวเป็นหนังสือให้เจ้าของเรือดำเนินการแล้ว แต่เจ้าของเรือไม่ดำเนินการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำบอกกล่าวผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปอาจเรียกให้มีการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปได้โดยตรง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปที่คู่กรณีจะได้ตกลงกันหรือนาคดีสู่ศาล

หมวด ๒

หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป

มาตรา ๙ ในกรณีที่เจ้าของเรือเรียกให้มีการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ให้เจ้าของเรือดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แต่งตั้งผู้ประเมิน และ

(๒) มีหนังสือแจ้งพฤติการณ์แห่งความเสียหายทั่วไป และชื่อกับสถานที่ติดต่อของผู้ประเมินที่ตนแต่งตั้ง ไปยังเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เผชิญอันตรายร่วมกันเท่าที่อาจทราบได้จากเอกสารการขนส่งหรือหลักฐานอย่างอื่นที่อยู่ในความครอบครองของตน

มาตรา ๑๐ เมื่อเจ้าของเรือได้ดำเนินการตามมาตรา ๙ แล้ว ให้เจ้าของเรือมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินของผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปที่บรรทุกอยู่บนเรือไว้จนกว่าผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปนั้นได้ร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป หรือมอบหลักประกันตามควรอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เงินสด

(๒) หนังสือค้ำประกันของธนาคารหรือผู้รับประกันภัย หรือ

(๓) เอกสารอย่างอื่นซึ่งมีข้อความแสดงว่าผู้ออกเอกสารนั้นจะร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามจำนวนที่จะได้

กำหนดขึ้น

มาตรา ๑๑ เมื่อได้รับแจ้งตามมาตรา ๕ (๒) แล้ว ให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งได้รับความเสียหายทั่วไปแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประเมินทราบถึงรายละเอียดของความเสียหายทั่วไปพร้อมหลักฐานภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับความแจ้ง

มาตรา ๑๒ ผู้ประเมินอาจร้องขอให้ผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับมูลค่าทรัพย์สินของตนภายในสิบสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งได้รับความเสียหายทั่วไปไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ หรือผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๒ ผู้ประเมินมีสิทธิประเมินความเสียหายทั่วไปและมูลค่าของทรัพย์สินที่รอดพ้นจากภัยอันตรายตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏแก่ตน ซึ่งเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งได้รับความเสียหายทั่วไปหรือผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจะโต้แย้งได้ต่อเมื่อการประเมินนั้นไม่ถูกต้องอย่างชัดเจน

มาตรา ๑๔ ผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปแต่ละรายจะต้องรับผิดชอบในค่าตอบแทนผู้ประเมินและค่าใช้จ่ายตามสมควรที่ผู้ประเมินได้ใช้ในการประเมินความเสียหายทั่วไปและกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป โดยให้นำค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าวมารวมกับจำนวนความเสียหายทั่วไปที่ประเมินได้ตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๔ แล้วแต่กรณีด้วย

มาตรา ๑๕ ความเสียหายทั่วไปซึ่งผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปแต่ละรายต้องรับผิดชอบจะเท่ากับอัตราส่วนระหว่างจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เกิดขึ้น กับมูลค่ารวมของเรือและทรัพย์สินทั้งหมดคูณด้วยมูลค่าเรือหรือทรัพย์สินของตน

มาตรา ๑๖ การประเมินมูลค่าหรือมูลค่ารวมของเรือและทรัพย์สินตามมาตรา ๑๕ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การประเมินมูลค่าเรือหรือทรัพย์สินที่ไม่ใช่สินค้า ให้ถือมูลค่าสุทธิที่แท้จริงของเรือและทรัพย์สิน ณ เวลาและท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง โดย

(ก) ในการประเมินมูลค่าเรือ มิให้นำค่าเสียหายที่เกิดจากการขาดประโยชน์หรือการเสื่อมสิทธิในรายได้ที่เกิดจากเรือมารวมคำนวณด้วย

(ข) ในกรณีที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้นโดยการเสียดสละส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือหรือทรัพย์สิน ให้นำจำนวนความเสียหายทั่วไปที่ได้จากการประเมินตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๕ (๑) และ (๓) มารวมกับผลการประเมินตาม (๑) (ก) ด้วย

(๒) การประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นสินค้า ให้ถือมูลค่า ณ เวลาที่ขนถ่ายจากเรือ โดย

(ก) ในกรณีที่มิใช่ใบกำกับสินค้าที่ออกให้แก่ผู้รับสินค้า ให้ถือเอาราคาที่ปรากฏในใบกำกับสินค้านั้น แต่ถ้าหากมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่สินค้านั้นก่อนหรือขณะที่ขนถ่ายจากเรือ ให้หักจำนวนความเสียหายนั้นจากราคาที่ปรากฏในใบกำกับสินค้าดังกล่าว

(ข) ในกรณีที่ไม่มีใบกำกับสินค้าตาม (๒) (ก) ให้ถือเอาราคาขณะที่บรรทุกลงเรือหักด้วยจำนวนความเสียหายที่เกิดแก่สินค้านั้นก่อนหรือขณะที่ขนถ่ายจากเรือ หากมีค่าใช้จ่ายในการประกันภัยและค่าระวางที่เจ้าของสินค้าหรือผู้มีส่วนได้เสียในสินค้าได้จ่ายไปให้นำมารวมคำนวณด้วย

(ค) ในกรณีที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้นโดยการเสียดสีสินค้าให้นำจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เกิดขึ้นกับสินค้านี้ดังกล่าวที่ได้จากการประเมินตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๗ (๒) มารวมคำนวณเป็นมูลค่าสินค้าตาม (๒) (ก) หรือ (ข) ด้วย

มาตรา ๑๗ การประเมินจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เกิดขึ้นจากการเสียดสีทรัพย์สินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การเสียดสีส่วนหนึ่งของเรือ ให้ถือเอาค่าซ่อมแซมตามสมควร ในกรณีที่ไม่มีค่าซ่อมแซม ให้ถือเอาผลต่างระหว่างราคาของเรือในสภาพปกติกับสภาพที่เสียหายเมื่อมาถึงท่าปลายทางหรือถึงท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง ทั้งนี้ ไม่เกินประมาณการค่าซ่อมแซมตามสมควร

(๒) การเสียดสีสินค้าบนเรือ ให้ถือเอาราคา ณ เวลาที่ขนถ่ายจากเรือ โดยพิจารณาจากราคาสินค้าที่ถูกเสียดสีตามที่ปรากฏในใบกำกับสินค้าที่ออกให้แก่ผู้รับสินค้า หากไม่มีใบกำกับสินค้าเช่นนั้น ให้ถือเอาราคาขณะที่บรรทุกลงเรือ ทั้งนี้ ถ้ามีค่าใช้จ่ายในการประกันภัยและค่าระวางที่เจ้าของสินค้าหรือผู้มีส่วนได้เสียในสินค้าได้จ่ายไปให้นำมารวมคำนวณด้วย

ในกรณีที่มิใช่การขนถ่ายสินค้านั้นก่อนเวลาขนถ่ายจากเรือและไม่มีการตกลงกำหนดจำนวนความเสียหายทั่วไปไว้เป็นอย่างอื่นให้นำเงินได้สุทธิจากการขายสินค้านั้นมาหักออกจากราคาดังกล่าว

(๓) การเสียดสีทรัพย์สินอื่นนอกจากทรัพย์สินตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือเอาทรัพย์สินดังนี้

(ก) ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเสียหายโดยสิ้นเชิง ให้ถือเอาค่าของตลาดของทรัพย์สินนั้น ณ ท่าปลายทางหรือท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง

(ข) ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเสียหายบางส่วน ให้ถือเอาค่าซ่อมแซมหรือผลต่างระหว่างราคาของตลาดของทรัพย์สินนั้นในสภาพปกติกับสภาพที่เสียหาย

(๔) การเสียดสีสินค้าในค่าระวาง ค่าเช่า ค่าโดยสาร หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นที่จะได้รับตามสัญญาอันเนื่องมาจากการเสียดสีทรัพย์สิน ให้ถือเอาจำนวนสุทธิของค่าระวาง ค่าเช่า ค่าโดยสาร หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นที่พึงจะได้รับหากไม่มีความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้น

มาตรา ๑๘ การประเมินจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เป็นค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษ ให้ถือเอาจำนวนค่าใช้จ่ายตามสมควร และให้รวมถึงจำนวนเงินรางวัลการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล ไม่ว่าจะช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลนั้นกระทำโดยมีสัญญาหรือไม่ก็ตาม

จำนวนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อแทนที่ค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นจำนวนค่าใช้จ่ายที่สามารถนำมาเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปได้ ทั้งนี้ จะต้องไม่เกินจำนวนที่จะพึงเป็น หากมีการใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษเกิดขึ้น

มาตรา ๑๙ ผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปมิได้รับดอกเบี้ย ในจำนวนความเสียหายทั่วไป นับแต่วันที่มีการเสียดสีทรัพย์สินหรือได้ใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษ แล้วแต่กรณี

หมวด ๓

คดีเกี่ยวกับการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป

มาตรา ๒๐ คดีเกี่ยวกับการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา ๒๑ สิทธิเรียกร้องในส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ให้มีอายุความดังนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าของเรือเป็นผู้ใช้สิทธิเรียกร้อง ให้มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่แจ้งจำนวนส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปไปยังผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้น

(๒) ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปเป็นผู้ใช้สิทธิเรียกร้อง ให้มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่แจ้งจำนวนส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ไปยังผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป แต่ไม่เกินเจ็ดปีนับแต่วันที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

วิษณุ เครืองาม

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่จารีตประเพณีสากลของการเดินเรือกำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการเสียดุลทรัพย์สินหรือผู้ที่เสียค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษเพื่อปกป้องรักษาเรือและทรัพย์สินที่เผชิญภัยอันตรายร่วมกัน มีสิทธิเรียกเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป โดยเจ้าของเรือและเจ้าของทรัพย์สินที่พ้นจากภัยอันตรายต้องร่วมเฉลี่ยใน ความสูญเสียหรือความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่การปฏิบัติตามจารีตประเพณีสากลของการเดินเรือดังกล่าวยังไม่มี กฎหมายรองรับโดยชัดแจ้ง ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ ดังนั้น สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป จากภัยอันตรายในการเดินเรือเพื่อรองรับจารีตประเพณีสากลของการเดินเรือ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้